

Kiezen en keuren

De coalitievorming na de gemeenteraadsverkiezingen van 2018 is in volle gang. De pers schrijft dat inhoudelijke discussie en heikele onderwerpen (randweg, centrumplan en buitengebied) verdaagd wordt naar 'verdiepingslagen' die vanwege ruimtegebrek achter gesloten deuren zullen plaatsvinden. Ondanks dat de gemeenteraad zich had uitgesproken voor openbare vergaderingen en een transparant proces.

Ruim voordat de Fransen in 1795 het gemeentebestuur moderniseerden, ging het er al veel democratischer aan toe dan men vaak denkt. De belangrijkste gezagsdrager was de schout of scholtis; hij vertegenwoordigde de Heer van Nederweert (aanvankelijk de graaf van Horne, later de prins van Chimay). De schout was de voorzitter van het gemeentebestuur en werd in Nederweert bijgestaan door een zevental schepenen (die we tegenwoordig wethouders noemen). De langstzittende schepenen werd president of stadhouder genoemd en was de plaatsvervanger van de schout. Samen bestuurden zij het dorp en spraken zij recht. De schepenen behoorden tot de rijkste grondeigenaren en vertegenwoordigden een buurtschap of gehucht. De Heer moest hun benoeming goedkeuren. Men moest van onbesproken gedrag zijn maar ongeletterdheid vormde geen obstakel. De burgemeester was vooral een financiële ambtenaar. Hij werd slechts voor één jaar benoemd en het was zijn verantwoordelijkheid dat de inkomsten en uitgaven met elkaar in balans waren. Voor een eventueel negatief saldo was hij hoofdelijk aansprakelijk, wat maakte dat de burgemeesters heel erg hun best deden. Daarnaast kende Nederweert nog een college van zes gezworenen. Dat waren beëdigde (vandaar: 'gezworen') inwoners die de burgemeester en schepenen op afroep bijstonden bij lastige kwesties waar gemeentelijk draagvlak bij nodig was. Het ging dan vooral om zaken met een financieel belang, zoals belastingen en (jawell!) het geven van steekpenningen.

De gezworenen werden op hun beurt geselecteerd uit een groep van 16 gekorenen (afgeleid van 'keuren' dat kiezen of selecteren betekent). Ook die 16 gekorenen kwamen uit

De voorhof van het paterklooster op de Biest in Weert. Foto Google Earth.

alle gehuchten en buurtschappen van Nederweert. Het stelsel van de gezworenen en de gekorenen zou men kunnen vergelijken met de gemeenteraad uit deze tijd. Het kiezen van de gekorenen en gezworenen was een buitengewoon democratisch en transparant proces. Weert en Nederweert deden dat in de vijftiende eeuw zelfs samen, hoewel zij bestuurlijk gezien onafhankelijk waren. Een uitgebreid verslag uit 1497 is bewaard gebleven. Men kwam bijeen in de openlucht, op het voorterrein van het paterklooster op de Biest in Weert dat genoeg ruimte bood aan een groot publiek. De gekorenen van Weert en Nederweert kozen daar elk hun eigen gezworenen. Op Rosvelt (halverwege Weert en Nederweert en eveneens in de openlucht) kwamen dan alle bestuurders, inclusief burgemeesters schout, schepenen, gezworenen en gekorenen, van beide gemeenten bijeen. Er werd in de openbaarheid vergaderd over bij uitstek gevoelige dossiers zoals de gemeentelijke belastingen en de samenwerking tussen Weert en Nederweert. Gewoon in de buitenlucht, met publiek, zonder ruimtegebrek en volledig transparant. Misschien een idee om het na 500 jaar in Nederweert 'anders' te doen...

Alfons Bruekers